DIARIUSZ
RADY NARODOWEJ
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

LONDYN 28 listopada 1953 r. Nr. 5
4 sesja

TREŚĆ
5 posiedzenie 4 sesji

1.	Porządek obrad	Str.	78
2.	Kom. Prezydium o listach członków Rady Nar. R.P. z USA i Kanady	"	78
3.	Kom. o piśmie Speakera Izby Reprez. Australii p. A. G. Camerona	"	79
4.	Sprawozdanie Komisji Ordynacji Wyborczej	"	79
5.	Przemówienie Prezesa Rady Ministrów dr R. Odzierzyńskiego	"	80
6.	Dyskusja nad sprawozdaniem Komisji Ordynacji Wyborczej:		
	S. LIS /Niezależna Grupa Społeczna/	"	82
	B. PODOSKI /Liga Niepodległości Polski/	"	83
	dr M. GRAŻYNSKI /Liga Niepodległości Polski/	"	85
	J. KAZIMIERSKI /Klub Ludowy/	"	86
	prof. Z. STAHL /niezależny/	"	86
	dr T. BUGAYSKI /Niezależna Grupa Społeczna/	"	86
7.	Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej /projekt/ o powołaniu Rady Rzeczypospolitej Polskiej	"	87
8.	Przemówienie min. Z. Rusinka	"	90
9.	Oświadczenie min. Z. Rusinka w związku z głosowaniem listownym	"	92
10.	Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej /projekt/ o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej Polskiej	"	92
11.	Sprawozdanie Kom. Spr. Zagr. i uchwała Rady w sprawie akcji na gruncie międzyn. w związku z prześladow. religijn. w Polsce	"	98
12.	Sprawozdanie Komisji Budżetowej o zamknięciach rachunków państwowych za okres od 1.7.50 - 3.3.52.	"	99
13.	Odpowiedź Rządu na zapytanie Zw. Socj. Pol. w sprawie rewelacji T. Tychoty	"	100
14.	Odpowiedź Rządu na interpelację Klubu Lud. w sprawie S/S "Praca"	"	100
15.	Uchwała w sprawie granicy Polski na Odrze i Nysie	"	101
16.	Uchwała w sprawie oświadczenia określającego stosunek Rządu do uchwalonych przez Radę projektów dekretów - w związku z akcją zjednoczeniową gen. Sosnkowskiego	"	102
17.	Uchwała w sprawie pamiętników A. Churchilla	"	102

---oooOOOooo---

5 posiedzenie

4 sesji

28 listopada 1953 r. godz. 16.00

Przewodniczył Prezes Rady Narodowej R.P. ambasador W. Grzybowski.

Do porządku obrad, który został rozesłany, wprowadzono nowy punkt 6 - Odpowiedzi Rządu, wobec czego dawny punkt 6 otrzymuje numer 7.

Porządek obrad

1. Komunikaty Prezydium

2. Sprawozdanie Komisji Ordynacji Wyborczej w sprawie projektu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o zmianie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 grudnia 1939 r. o powołaniu Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Sprawozdanie Komisji Ordynacji Wyborczej w sprawie projektu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych w sprawie wniosku p. R. Piestrzyńskiego o akcji na gruncie międzynarodowym w związku z prześladowaniami religijnymi w Polsce.

5. Sprawozdanie Komisji Budżetowej w sprawie zamknięć rachunków państwowych w okresach budżetów państwowych od 1 lipca 1950 r. do 31 marca 1952 r.

6. Odpowiedzi Rządu.

7. Wnioski i zapytania.

Ad p. 1.

W komunikatach Prezydium Prezes Rady podał do wiadomości:

a/ W związku z mającą się odbyć na dzisiejszym posiedzeniu dyskusją nad projektami dekretów o zmianie dekretu o powołaniu Rady Narodowej R.P. oraz o sposobie powołania członków Rady Rzeczypospolitej Polskiej nadeszły z Kanady i Stanów Zjednoczonych listy od członków Rady Narodowej R.P. pp.: S. Scigalskiego, A. Malatyńskiego, S. Swobody Lubczyńskiego, J. Zaprawy Ostromęckiego, M. Wojciechowskiego i W. Szyszkowskiego.

b/. W odpowiedzi na pismo Prezydium Rady Narodowej R.P. z dnia 3 października 1953 r. do parlamentów wolnego świata - w sprawie pozbawienia wolności Ks. Kardynała Prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego - nadszedł między innymi list p. Archie G. Cameron'a, Speaker'a Izby Reprezentantów Australii. W liście tym p. Cameron potwierdza odbiór pisma Prezydium Rady Narodowej R.P. i komunikuje, że sprawę poruszoną w tym piśmie postawi natychmiast na porządku obrad Izby.

Komunikat powyższy Rada Narodowa R.P. przyjęła gorącymi i długotrwałymi oklaskami.

Ad p. 2 i 3.

Sprawozdanie w imieniu Komisji Ordynacji Wyborczej w sprawie projektów dekretów:

1. O zmianie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 grudnia 1939 r. o powołaniu Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej.
2. O sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej Polskiej.

złożył sprawozdawca Komisji prof. Adam Pragier.

Komisja Ordynacji Wyborczej odbyła 10 posiedzeń, przy tym prawie zawsze w komplecie.

Dwa pierwsze posiedzenia poświęcone były wstępnej naradzie nad zasadami ukonstytuowania przyszłej Rady Rzeczypospolitej. Na podstawie przeprowadzonej ankiety Rząd wniósł na Komisję projekt dekretu o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej oraz projekt dekretu o zmianie dekretu o powołaniu Rady Narodowej R.P.

Projekty zostały omówione i zmodyfikowane przez Komisję, przy tym na sprawozdawcę projektów obrany został prof. Adam Pragier.

W wyniku tych obrad Komisja Ordynacji Wyborczej wnosi:

Wysoka Rada uchwalić raczy załączone projekty dekretów.

Do powyższych dekretów zostały złożone następujące wnioski:

a/ wniosek Rządu R.P. o zmianę art. 16 dekretu o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej Polskiej, a mianowicie:

1. dodać w ustępie /3/ punkt d/ w następującym brzmieniu:
   " d/ wyborca głosujący listownie poda obok swego nazwiska, imienia, daty urodzenia i numeru dowodu osobistego /Certificate of Registration w Wielkiej Brytanii, bądź odpowiedni dokument w innych krajach/, także przyczynę uzasadniającą niemożność osobistego oddania głosu w Obwodowej Komisji Wyborczej."
2. Skreślić ustęp /5/.

b/ Wniosek Rządu R.P. do projektu dekretu o sposobie powołania członków Rady Rzeczypospolitej, o skreślenie w art. 5 ustęp /3/, punktu c/. Uzasadnienie skreślenia polega na tym, że intencja tego punktu jest wyczerpana w punkcie poprzednim, natomiast sformułowanie punktu c/ może wywołać różnorodne i szkodliwe interpretacje.

c/. Wniosek mniejszości, zgłoszony przez p. B. Podoskiego /Klub Ligi Niepodległości Polski/ do punktu 7/ projektu dekretu o zmianie dekretu o powołaniu Rady Narodowej R.P., w brzmieniu następującym:

zmienić w art. 5a ust./3/, jak następuje:

" /3/ Prezydium Rady w warunkach, określonych w Regulaminie Rady może przeprowadzić głosowanie w sprawach szczególnego znaczenia wszystkich członków Rady, bez względu na miejsce ich zamieszkania w formie przesyłania przez nich odpowiedzi na postawione pytania."

d/. Wniosek prof. Zdzisława Stahla do projektu dekretu o powołaniu Rady Narodowej R.P. o skreślenie w art. 1 punktu 4/ i pozostawienie art.3 obecnie obowiązującego dekretu o Radzie Narodowej R.P. - w dawnym brzmieniu /uzasadnienie tego wniosku przez prof. Z. Stahla podane jest niżej/.

e/. Wniosek mniejszości zgłoszony przez dr Tadeusza Bugayskiego /Klub Niezależnej Grupy Społecznej/ do projektu dekretu o zmianie dekretu o powołaniu Rady Narodowej R.P. - o skreślenie w art.1 punkt 7/ ustępów /1/ i /2/ artykułu 5a. /uzasadnienie dalej w przemówieniu dr Bugayskiego/.

f/. Wniosek mniejszości zgłoszony przez p. B. Podoskiego /Klub Ligi Niepodległości Polski/ do projektu dekretu o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej, aby w art.1 ust./3/ dodać wyrazy:
"zaś łączna liczba członków Rady powołanych z różnych tytułów przez Prezydenta Rzeczypospolitej - 18."

g/. Wniosek mniejszości zgłoszony przez p. B. Podoskiego do tegoż projektu dekretu aby w art.2 ust./2/ nadać następujące brzmienie punktom 6/ i 7/:

" 6/ strefa Beneluxu - 6 mandatów
7/ strefa Niemiec Zachodnich - 6 mandatów."

h/. Wniosek mniejszości zgłoszony przez Klub Ludowy, aby w projekcie dekretu o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej skreślić w art.16 - ustęp /5/.

Po sprawozdaniu Komisji Ordynacji Wyborczej głos zabrał Prezes Rady Ministrów gen. dr Roman Odzierzyński, wygłaszając następujące przemówienie:

"W chwili gdy Wysoka Rada przystępuje do dyskusji nad sprawozdaniem Komisji o projekcie dekretu zmieniającego dotychczasowy dekret Prezydenta Rzeczypospolitej o powołaniu Rady Narodowej R.P., oraz dekretu o ordynacji wyborczej, chcę się odwołać do tekstu mojego przemówienia z dnia 17 października bieżącego roku, kiedy to oświadczyłem co następuje:

"Widzimy konstrukcję nowej Rady w formie innej aniżeli to było dotychczas, w formie bardziej zbliżonej do normalnych parlamentów.

Zorganizowanie na obczyźnie ciał parlamentarnych przewidzianych przez Konstytucję nie jest możliwe. Nie usprawiedliwia to jednak w żadnym razie rządów niekontrolowanych, ani nie uprawnia do odsuwania społeczeństwa od udziału w życiu państwowym.

Powołując III Radę Narodową, a następnie rozszerzając jej uprawnienia, Prezydent Rzeczypospolitej w zupełnej zgodzie z Rządem dał wyraz przekonaniu, że należy tworzyć ciało quasi parlamentarne o możliwie szerokich uprawnieniach i możliwie największej niezależności.

Zrealizowano te słuszne tendencje, ale brakuje Radzie Narodowej oparcia o opinię i wolę publiczną - oparcia jakie dają wybory."

Obecny projekt zmian w dekrecie dotyczy właśnie tej sprawy, oraz wprowadza postanowienia przyjęte w dokumencie nazwanym Aktem Zjednoczenia. Jeśli chodzi o wybory to Rząd zdaje sobie sprawę z wielorakich trudności, jakie problem ten za sobą pociąga. Rząd zdaje sobie z tego również sprawę, że istnieją pewne czynniki mające negatywny stosunek do przeprowadzania wyborów na emigracji. Nie mniej jednak Rząd uważa, za potrzebne i zgodne z opinią publiczną powołanie części członków nowej Rady drogą wyborów. Uważamy to za bardzo ważną próbę wciągnięcia szerokich rzesz emigracyjnych do udziału w czynnej polityce niepodległościowej - wprowadzenia do naszego życia publicznego, że się tak wyrażę nowej krwi, może nowych idei do bardzo szacownego i koniecznego, nie mniej jednak nie wystarczającego zespołu złożonego wyłącznie ze stronnictw i ugrupowań politycznych. Jest rzeczą oczywistą, że nawet ten środek nie spowoduje odbudowy normalnego życia politycznego, które jest niemożliwe poza granicami Ojczyzny - ale jeżeli o demokratyczność obecnego posunięcia Rządu chodzi, to chyba nikt tego rozszerzenia podstaw Rady, kwestionować nie może. Jest to moim zdaniem, może jedyny w tym rodzaju eksperyment. Powtarzam - eksperyment, bo nie wiemy jakie on da wyniki w szczególności biorąc pod uwagę zacietrzewienie w walkach politycznych, które nas Polaków niestety cechuje.

Dążeniem Rządu jest kolejne przeprowadzenie wyborów na wszystkich ważniejszych terenach czasowego osiedlenia obywateli polskich. Rozpoczynamy tę naszą akcję od Wielkiej Brytanii, gdzie przebywa wielka i zwarta masa uświadomionych Polaków. Przy istniejących trudnościach organizacyjnych i finansowych zdajemy sobie z góry sprawę z możliwości popełnienia błędów, pomyłek i niedociągnięć. Nie wierzę jednak byśmy mogli w obecnych naszych warunkach te pierwsze nasze wybory przygotować i przeprowadzić bezbłędnie. Przyszła Rada będzie oczywiście władną nasze błędy poprawić. Wierzę natomiast, że przy dobrej woli i zrozumieniu naszej ciężkiej sytuacji przez społeczeństwo, wybory dadzą pozytywne rezultaty.

Drugą sprawą, którą tutaj chcę poruszyć jest wprowadzenie do dekretu o Radzie zasad, przyjętych w czasie rokowań zjednoczeniowych, prowadzonych pod przewodnictwem gen. broni K. Sosnkowskiego. Jest to aktem dobrej woli stwierdzającym, że uznajemy sprawy uzgodnione w Akcie Zjednoczenia za swoje. Punkty wprowadzone z Aktu Zjednoczenia są dalszym rozszerzeniem uprawnień Rady. Nie mniej jednak jestem zdania, że Rada musi zachować w dalszym ciągu charakter opiniodawczy, w odróżnieniu od Sejmu. Praktyka wykazała, że uchwały Rady, są zawsze respektowane przez Rząd, mimo jej charakteru opiniodawczego. Inaczej nie wyobrażam sobie też na przyszłość skutecznej współpracy między Radą a Rządem. Stwierdzam to na podstawie doświadczenia ostatnich lat mimo zdarzających się czasem nawet dużych rozbieżności.

W zakończeniu pragnę się powołać jeszcze raz na moje przemówienie z 17 października br., że uchwalenie zmian do dekretu o Radzie Narodowej i o Wyborach w żadnym wypadku nie może wpłynąć na zahamowanie rozmów zjednoczeniowych,

albowiem, "stanowisko Rządu nie jest sprzeczne ze wspomnianym aktem, dyktowane jest koniecznością jaknajbardziej ścisłego związania walki o Sprawę Polską z możliwie szerokimi rzeszami Polaków, wykonywujących dostępne im dotąd obowiązki obywatelskie.

Oczywiście w razie pozytywnego zakończenia rozmów o zjednoczenie, projektowane teksty, a nawet same dekrety mogą być odpowiednio znowelizowane, by dostować je do nowych wymogów sytuacji."

S. LIS /Niezależna Grupa Społeczna/

Niezależna Grupa Społeczna zarówno w III-ej jak i od początku kadencji obecnej IV Rady Narodowej reprezentowała pogląd, iż należy dążyć do stworzenia takich warunków, któreby umożliwiały powołanie przedstawicieli najszerszych rzesz społeczeństwa do Rady Narodowej czy też Rady Rzeczypospolitej w drodze powszechnych wyborów. Dając wyraz temu naszemu stanowisku przy każdej sposobności, podkreślaliśmy jednocześnie, że w wyborach tych powinny wziąć udział wszystkie niepodległościowe stronnictwa i ugrupowania polityczne i społeczne.

Większość społeczeństwa, w którym coraz bardziej pogłębia się uczucie zawodu i niechęci do zasklepiania się w dotychczasowych ciasnych ramach życia partyjno-politycznego, w czym słusznie upatruje ono przyczyny marazmu w naszej akcji niepodległościowej, domaga się udziału we wpływie na bieg spraw publicznych i do wyborów odnosi się pozytywnie. Jest to objaw zdrowy; świadczący o tym, że mimo trudnych warunków życia na obcej ziemi i mimo odwlekającego się powrotu do kraju, większość społeczeństwa nie ulega nastrojom zobojętnienia na sprawy publiczne. Tym nastrojom i oczekiwaniom społeczeństwa należy wyjść na spotkanie we właściwym czasie i we właściwej formie. Bagatelizowanie opinii uchodźstwa, do czego tak często są skłonni różni przywódcy partyjni mści się i jest szkodliwe z każdego punktu widzenia.

Niezależna Grupa Społeczna za jedną z podstawowych zasad organizacji naszego życia publicznego na emigracji uważa konieczność przeprowadzenia jeżeli nie pełnych to choćby częściowych wyborów. Tylko bowiem na tej drodze możemy sprowadzić nieco świeżego powietrza do dusznej atmosfery, w jakiej uporczywie tkwimy od wielu lat.

Omawiając projekty dekretów w sprawie ordynacji wyborczej, mówca zwrócił uwagę, iż jest rzeczą niezrozumiałą i zastanawiającą dlaczego Rząd mając dwa lata czasu przyszedł z projektem dekretu o wyborach właśnie teraz i to w ostatniej chwili. Projekt tak poważnej ustawy został przygotowany zaledwie w ciągu dwóch tygodni. Komisja Ordynacji Wyborczej, mimo dużego wysiłku jej członków nie była w możności spokojnie i dokładnie przepracować tego skomplikowanego zagadnienia. Ten niezrozumiały pośpiech świadczy o niedostatecznie poważnym traktowaniu tak ważnego problemu, jakim jest przeprowadzenie pierwszych wyborów do przedstawicielstwa parlamentarnego na emigracji. Przedstawiony dziś projekt nie został dostatecznie przemyślany i należycie przepracowany, gdyż nie było na to czasu. Troskę w tym względzie przedstawiciele N.G.S. dawali zdecydowany wyraz w czasie obrad komisji. Zdaniem naszym Rząd powinien był wyjednać u Prezydenta R.P. zgodę na przedłużenie kadencji obecnej Rady Narodowej.

Jeżeli chodzi o dekret o sposobie powoływania członków Rady to jakkolwiek na pierwszy rzut oka mogłoby się wydawać, że ponad połowa członków Rady będzie pochodziła z wyborów, to praktycznie Rada będzie się składała z członków, którzy tylko w 1/5 będą pochodzili z wyborów. 107 z nominacji a 26 z wyborów. Jest bowiem rzeczą oczywistą, z czym i Rząd się liczy, że wybory w niektórych krajach poza W. Brytanią bądź w ogóle nie będą się mogły odbyć, bądź też odbędą się w bliżej nieznanym a napewno odległym terminie. Nikt chyba z członków Wysokiej Rady nie łudzi się, że uświadomione politycznie społeczeństwo zorientuje się szybko w rzeczywistości. Sprowadza się to praktycznie do znacznego uprzywilejowania W. Brytanii w stosunku do innych krajów osiedlenia emigracji polskiej jak np. Francji, w której żyje ponad pół miliona Polaków.

Wybory mają być dużej doniosłości aktem politycznym na emigracji. Jeżeli cel, który sobie stawiamy ma być osiągnięty, to wybory muszą się udać, t.zn. społeczeństwo ma wziąć masowy udział w wyborach. Aby to mogło nastąpić wybory trzeba przygotować, społeczeństwo trzeba do wyborów poderwać przede wszystkim przez doprowadzenie do zjednoczenia, wreszcie w społeczeństwie trzeba wytworzyć świadomość, że przez udział w wyborach będzie ono miało rzeczywisty a nie symboliczny wpływ na kierownictwo i metody, przy pomocy których będziemy realizować nasz program walki o niepodległość. Przedstawiony dziś program ordynacji wyborczej, zadania tego nie spełnia.

Jeżeli natomiast chodzi o projekt ustawy o zmianie dekretu Prezydenta R.P. o powołaniu Rady Rzeczypospolitej to stwierdzamy z zadowoleniem pewien postęp idący w kierunku zwiększenia uprawnień Rady. Mam na myśli brzmienie art.3. Nie zmienia to faktu, że niektóre dalsze przepisy budzą wątpliwości.

Wobec kończącej się za dwa dni kadencji Rady zostaliśmy postawieni w sytuacji przymusowej. W tym stanie rzeczy jeżeli mimo pewnych daleko idących zastrzeżeń Niezależna Grupa Społeczna nie odrzuca całości projektów to tylko dlatego, że chcemy w nich widzieć chociaż mały krok naprzód na drodze do demokratyzacji życia politycznego na uchodźstwie.

Równocześnie z zadowoleniem przyjmujemy oświadczenie Rządu, z którego wynika, że uchwalenie tych projektów nie wpłynie hamująco na przebieg rozmów zjednoczeniowych i że w wypadku dojścia do zjednoczenia nastąpi ponownie przepracowanie ordynacji wyborczej z udziałem wszystkich niepodległościowych kierunków myśli politycznej i społecznej.

Ostateczne ustosunkowanie się do całości projektów uzależniamy od tekstu, jaki będzie po szczegółowej dyskusji ustalony.

B. PODOSKI /Klub Ligi Niepodległości Polski/

Wysoka Rado,

Klub Ligi Niepodległości Polski w oświadczeniu złożonym w dniu 23 października br. a więc zaraz po otwarciu obecnej sesji Rady, ustosunkował się pozytywnie do programu jej prac. W szczególności zajęliśmy stanowisko, że przyszła reprezentacja narodowa musi być powołana na innych niż dotychczas podstawach. Mieliśmy na myśli przede wszystkim konieczność zapewnienia samemu społeczeństwu uchodźczemu większego i bardziej bezpośredniego wpływu na wybór członków Rady. Z tego zasadniczego założenia wychodząc ustosunkowaliśmy się rzeczowo do wnie-

sionych przez Rząd projektów dekretów o Radzie, dążąc w miarę naszych możliwości do udoskonalenia ich przepisów.

Z drugiej strony ani na chwilę nie zapominamy o tym, że akcja zjednoczeniowa prowadzona przez gen. Sosnkowskiego jest w hierarchii spraw wewnętrznopolitycznych sprawą najważniejszą. Dlatego też z uznaniem przyjmujemy oświadczenie Pana Prezesa Rady Ministrów, złożone na dzisiejszym posiedzeniu, oraz zapowiadamy zgłoszenie projektu odpowiedniej uchwały, któraby niedwuznacznie określiła stosunek Rady do zagadnienia zjednoczenia politycznego.

Projekty dekretów o Radzie, które dzisiaj rozważamy, nie są niestety wolne od poważnych błędów i usterek. Zgadzam się w zupełności z przedstawicielem Niezależnej Grupy Społecznej p. S. Lisem, że powodem tych błędów i usterek był zbytni pośpiech z jakim te projekty były opracowywane i niemożność przedyskutowania ich w szerszym gronie poza komisyjnym. Ten fakt napawa nas głęboką troską. Zagadnienia bowiem, które normują projektowane dekrety, są wyjątkowo trudne i wymagały gruntownego i wszechstronnego rozważenia. Było to możliwe jedynie pod warunkiem przedłużenia kadencji obecnej Rady na okres 6 - 8 tygodni. Inicjatywa w tym zakresie należała zdaniem naszym do Rządu, który jej jednak nie podjął.

W tych warunkach zmuszeni byliśmy ograniczyć się do zaprojektowania jedynie zasadniczych zmian do dekretów o Radzie oraz do zgłoszenia kilku poprawek mniejszości modyfikujących te projekty. Stosunek nasz zatem do projektów dekretów uzależniamy od wyniku głosowania nad tymi poprawkami.

Nowela do dekretu o powołaniu Rady Narodowej R.P., którą rozważamy jako pierwszą z kolei zawiera jakby trzy rodzaje zmian. Pierwsze - to zmiany przejęte dosłownie z aktów zjednoczenia opracowanych przez gen. Sosnkowskiego a zaakceptowanych przez nas oraz przez stronnictwa Rady Politycznej. Dotyczą one kompetencji Rady. Wprowadzenie tych zmian do projektu noweli nie budzi żadnych zastrzeżeń. Druga kategoria zmian jest konsekwencją przepisów następnego z kolei dekretu o sposobie powołania członków Rady i dlatego również nie nasuwa zastrz-eżeń. Wśród trzeciej kategorii zmian największe wątpliwości budzi art.5a projektu dotyczący t.zw. głosów zastępczych oraz głosowania wszystkich członków Rady. Podzielamy w zupełności motywację Niezależnej Grupy Społecznej opracowaną przez p. dr Bugayskiego, że ustępy /1/ i /2/ projektowanego artykułu powinny być skreślone. Jest to materia, która należy do regulaminu Rady i nie powinna być normowana w dekrecie. Po wtóre, wprowadzenie instytucji pełnomocnictw generalnych stworzy, jak to słusznie podnosi p. dr Bugayski podział członków Rady na dwie kategorie - takich, z których każdy dysponuje tylko jednym głosem, i innych uprzywilejowanych rozporządzających dwoma głosami. Może doprowadzić to do znacznego zaognienia stosunków w przyszłej Radzie, gdy dojdzie do głosowania w sprawach kontrowersyjnych, w których występować będzie szczególnie jaskrawo głęboka różnica zapatrywań.

Ustęp /3/ tegoż art.5a projektu jest również zredagowany wadliwie, aczkolwiek zasada w nim wyrażona nie budzi zastrzeżeń. Musi on być zmieniony, jeżeli nie chcemy wprowadzać do dekretu sformułowań będących do pewnego stopnia dziwolągiem prawnym. Uważam, że należy jedynie przyjąć samą zasadę głosowania wszystkich członków Rady w sprawach większego znaczenia bez względu na miejsce ich zamieszkania, pozostawiając bliższe unormowanie tej zasady regulaminowi.

Dr M. GRAŻYŃSKI /Klub Ligi Niepodległości Polski/

Wysoka Rado,

Stosunek Ligi Niepodległości Polski do sprawy wyborów był niejednokrotnie przedmiotem uchwał Ligi, a dzisiaj został ponownie określony w przemówieniu przewodniczącego naszego Klubu, kol. Podoskiego. Dyskutując jednak przedłożone nam projekty dekretów o Radzie i o sposobie powoływania jej członków nie możemy zapominać o drugim ważnym zagadnieniu, a mianowicie o toczących się jeszcze rokowaniach o zjednoczenie polityczne. Waga tego zagadnienia - naszym zdaniem - nie tylko nie zmalała, ale wręcz przeciwnie wzrosła. Wzmożony terror, jaki rozwinęli komunistyczni okupanci przeciwko Kościołowi Katolickiemu, a jaki jaskrawo naświetla niezmiernie ciężkie położenie naszego Narodu, jest wielkim argumentem za jak najrychlejszym zjednoczeniem naszej akcji w sprawach krajowych.

Sytuacja zewnętrzna polityczna, nacechowana z jednej strony wzrostem politycznego znaczenia Niemiec i ich solidarnym nastawieniem rewizjonistycznym w odniesieniu do naszych granic zachodnich, a z drugiej strony tendencje ugodowe na Zachodzie w stosunku do Rosji, nie pozwalają na kontynuowanie anarchii w dziedzinie naszej polityki zagranicznej, toczącej się na dwóch torach. Wreszcie ważne jest uzdrowienie naszych stosunków wewnętrznych na emigracji i skupienie całej energii obozu niepodległościowego około prawowitych władz państwowych.

Ale jest jeszcze jeden moment, o którym nie wolno nam zapominać. W Akcie Zjednoczenia, który już przyjęły wszystkie stronnictwa i ugrupowania Rady Narodowej R.P., stwierdzone jest wyraźnie, że Rząd przedłoży Radzie Jedności Narodowej na drugiej po zjednoczeniu sesji zwyczajnej nowelę o wprowadzeniu do Rady osób powołanych w drodze wyborów. Sprawa zatem wyborów ma być - w myśl tego aktu - wspólnym dorobkiem zjednoczonych politycznie stronnictw i ugrupowań.

Ponieważ do załatwienia pozostały tylko dwie sprawy, istnieje nadzieja, że się je załatwi pozytywnie, należy zatem przewidzieć możliwość zmiany ustawodawstwa o Radzie w trakcie wykonywania uchwalonych przez nas projektów dekretów.

Rząd zajął już w tej sprawie stanowisko pozytywne. Jest rzeczą ważną, by w tym duchu wypowiedziała się również i Rada Narodowa R.P. Dlatego Liga Niepodległości Polski zgłasza następujący wniosek i prosi Radę o jego uchwalenie na dzisiejszym posiedzeniu. Wniosek ten brzmi, jak następuje:

"Rada Narodowa R.P. przyjmuje do wiadomości oświadczenie Rządu, że uchwalenie zmian do dekretu o Radzie Narodowej R.P. i o wyborach w żadnym wypadku nie może wpłynąć na dalszy przebieg rozmów zjednoczeniowych, oraz, że w razie pozytywnego zakończenia rozmów o zjednoczenie, projektowane teksty a nawet same dekrety mogą być odpowiednio znowelizowane, by dostosować je do nowych wymogów sytuacji.

Rada Narodowa R.P. wyraża ze swej strony przekonanie, że Rząd ułatwi gen. Sosnkowskiemu zakończenie prowadzonej przez niego akcji zmierzającej do osiągnięcia zjednoczenia politycznego nawet, gdyby to wymagało dokonania zmian w obowiązującym ustawodawstwie o Radzie."

J. KAZIMIERSKI /Klub Ludowy/ - podał do wiadomości treść wypowiedzi członków zamorskich Klubu w sprawie wyborów i składu przyszłej Rady Narodowej odnośnie tytułu, z którego winni być członkowie powoływani, arbitrażu w sprawie przydziału mandatów dla stronniotw, udzielania upoważnień przez zamiejscowych członków Rady oraz przeciw uprzywiliowywaniu W. Brytanii kosztem innych krajów zamieszkania Polaków. Wszyscy ci koledzy proszą o zaliczenie ich wypowiedzi w głosowaniu szczegółowym.

Prof. Z. STAHL /Niezależny/ - wnosi o pozostawienie art.3 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z 9 grudnia 1939 o powołaniu Rady Narodowej R.P. - w dawnym brzmieniu, jako odpowiadając lepiej /niezależnie od niektórych szczegółów stylizacji / charakterowi opiniodawczemu Rady. Nowe, proponowane brzmienie tego artykułu, dotyczącego budżetu - którego uchwalanie jest zasadniczym uprawnieniem parlamentarnym - może wywoływać wątpliwości. Tekst ten bowiem, mówiący m.in. w punkcie 1, c/, że Rada "uchwala projekt budżetu", może stwarzać fałszywe pozory, jakoby Rada miała pełne uprawnienia Sejmu w zakresie prawa budżetowego i wprowadzać w ten sposób w błąd opinię publiczną. Może to w przyszłości dawać sposobność do zakłócania prawidłowego toku naszej emigracyjnej gospodarki budżetowej.

Dr T. BUGAYSKI /Klub Niezależnej Grupy Społecznej/ - uzasadniając wniosek mniejszości o skreślenie z art.5a projektu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o powołaniu Rady Narodowej R.P. ustępów /1/ i /2/, powiedział co następuje:

"Powodowany głęboką troską, aby poglądy wyrażane na posiedzeniach Rady Narodowej i decyzje, jakie na nich zapadną były istotnym przejawem zapatrywań i woli zarówno tych członków, którzy mogą brać osobisty udział w jej obradach, jak i tych, którzy z przyczyn od nich niezależnych nie mogą być na nich obecni, mam poważne zastrzeżenie przeciwko sformułowaniu art.5a ust./1/ i /2/ projektu dekretu.

Projekt ten, dając osobie upoważnionej przez nieobecnego członka Rady de facto "pełnomocnictwo generalne" we wszystkich sprawach, jest czysto automatycznym projektem załatwienia tego niezwykle ważnego problemu. Pomija on w zupełności znaczenie dyskusji, tego podstawowego czynnika demokracji parlamentarnej, którego celem jest dojście do najsłuszniejszego rozwiązania sprawy przez wymianę poglądów i wysłuchanie i ewentualne przyjęcie argumentów strony przeciwnej.

Przyjęcie tego projektu stworzyłoby ponadto podział członków Rady na dwie kategorie - takich, z których każdy dysponuje tylko jednym głosem - i innych uprzywilejowanych, rozporządzających dwoma. Taki stan rzeczy stworzyłby pewną ilość "martwych" ale ważnych "głosów manewrowych" nieobecnych członków Rady, z których osobistą opinią uprzywilejowani posiadacze cudzych głosów właściwie nie musieliby się liczyć.

Jedynym słusznym rozwiązaniem tej sprawy jest przyjęcie i to nie w dekrecie, ale w regulaminie Rady zasady, za którą zresztą już wypowiedziała się Komisja Regulaminowa jeszcze w dniu 24 maja 1952 r., że "członek Rady, przebywa-

jący poza krajem, w którym Rada ma swoją siedzibę, może przesyłać oświadczenia oraz zgłaszać na piśmie wnioski, zapytania do Rządu, poprawki do projektów dekretów i budżetu oraz rezolucji[1] w tych sprawach, w zakresie przez niego określonym, upoważnić lub zlecić głosowanie w swoim imieniu innemu członkowi Rady."

Tylko takie rozwiązanie zapewni nieobecnym członkom Rady możność świadomego głosowania i uchroni ich przed używaniem ich głosów do manewrów politycznych. Najlepszym dowodem, że zamiejscowi członkowie Rady obawiają się tego niebezpieczeństwa i podzielają powyższe poglądy, jest fakt, że w odpowiedzi na ankietę Komisji Regulaminowej w tej sprawie zdecydowana większość wypowiedziała się przeciwko jakimkolwiek zastępstwom generalnym.

Równocześnie stwierdzam, że sztywne normowanie tego rodzaju zagadnień w drodze dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o powołaniu Rady Narodowej, a więc w drodze ustawodawczej wydaje mi się błędne pod względem kodyfikacyjnym, gdyż jest to typowa sprawa dla uregulowania w regulaminie Rady, tak jak to miało miejsce dotychczas."

Na tym zakończono dyskusję i przystąpiono do głosowań.

Prezes Rady zarządził przede wszystkim głosowanie nad wnioskami mniejszości zgłoszonych do projektu dekretu o zmianie dekretu o Radzie Narodowej R.P. /patrz wykaz wniosków podany na str. 79 i 80./.

Wniosek p. Podoskiego /wykaz lit. c/ został przyjęty.

Wnioski prof. Stahla i dr Bugayskiego /w wykazie pod lit. d/ i e/ upadły w głosowaniu.

W głosowaniu nad całością projektu dekretu o zmianie dekretu o powołaniu Rady Narodowej R.P. został on przyjęty 25 głosami przy 12 wstrzymujących się.

DEKRET PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ /projekt/
o zmianie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 grudnia 1939 r. o powołaniu Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej.

Na podstawie art. 79 ust./2/ Ustawy Konstytucyjnej stanowię co następuje:

Art. 1.

W dekrecie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 grudnia 1939 r. o powołaniu Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej /Dz.U.R.P. Nr. 2 poz. 4 z 1951 r./ wprowadza się zmiany następujące:

1/. W tytule dekretu skreśla się wyraz "Narodowej".
2/. W art. 1 skreśla się wyraz "Narodową".
3/. Art. 2 otrzymuje brzmienie:
"/1/ Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje i rozwiązuje Radę oraz otwiera i zamyka jej sesje.
/2/ Sesje zwyczajne Rady zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej dwa razy do roku: w kwietniu i w październiku. Prezydent Rzeczypospolitej może w każdym czasie zwołać sesję nadzwyczajną, a uczyni to w ciągu dni 14 na wniosek jej Prezydium lub 1/4 ogólnej liczby jej członków."

4/. Art.3 otrzymuje brzmienie:
"/1/ Rada sprawuje kontrolę nad działalnością Rządu. W szczególności Rada:
a/ rozpatruje i uchwala wnioski w sprawach wnoszonych na jej sesje;
b/ ustala swoje stanowisko w sprawie zasad gospodarki funduszami publicznymi;
c/ uchwala projekt budżetu, zawierający całość wpływów i wydatków państwowych;
d/ zatwierdza warunki i upoważnia Rząd do zaciągania zobowiązań finansowych i przyjmowania świadczeń.
/2/ Rząd wnosi na sesję Rady projekty dekretów Prezydenta Rzeczypospolitej, projekt budżetu i zamknięcie rachunków państwowych z uwagami Najwyższej Izby Kontroli.
/3/ Rząd, przynajmniej dwa razy do roku, przedstawia Radzie wyniki swej działalności i swe zamierzenia na okres następny.
/4/ Rada określa swój stosunek do Rządu po przeprowadzeniu rozprawy nad sprawozdaniem Rządu. Rada może to uczynić w każdym czasie na wniosek 1/3 ogólnej liczby członków Rady.
/5/ Wnioski, określające stosunek Rady do Rządu, nie mogą być rozpatrywane przed daniem Rządowi możności złożenia wyjaśnień Radzie oraz nie mogą być głosowane na tym samym posiedzeniu, na którym zostały zgłoszone."

5/. W art.4 dodaje się ustęp /3/ w następującym brzmieniu:
"/3/ Członkowie Rady mogą kierować zapytania do Prezesa Rady Ministrów lub poszczególnych Ministrów. Prezes Rady Ministrów lub właściwy Minister udziela odpowiedzi najpóźniej w ciągu miesiąca od dnia zgłoszenia zapytania."

6/. W art.5 wprowadza się zmiany następujące:
1/ W ust./1/ liczbę "120" zastępuje się liczbą "176" oraz skreśla się wyrazy "powołanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej".
2/ W ust./3/ skreśla się wyrazy "a do czasu wydania dekretu - Rada Ministrów."

7/. Dodaje się nowy art.5a o następującym brzmieniu:
"/1/ Członek Rady zamieszkały poza jej siedzibą może na okres danej sesji upoważnić jednego z członków Rady zamieszkałych w jej siedzibie do głosowania w jego imieniu. Upoważnienie to jest odwołalne.
/2/ Członek Rady zamieszkały w jej siedzibie może przyjąć upoważnienie do głosowania tylko od jednego członka Rady zamieszkałego poza jej siedzibą.
/3/ Prezydium Rady w warunkach, określonych w regulaminie Rady może przeprowadzić głosowanie w sprawach szczególnego znaczenia wszystkich członków Rady, bez względu na miejsce ich zamieszkania w formie przesyłania przez nich odpowiedzi na postawione pytania."

8/. W art.8 ust./1/ skreśla się wyrazy "przez Prezydenta Rzeczypospolitej".

9/. Dodaje się nowy art.9a o następującym brzmieniu:
"Posiedzenia Rady są jawne. Rada na wniosek Prezydium lub Rządu może uchwalić tajność posiedzenia."

10/. Art.13 otrzymuje brzmienie:
"Nie mogą być członkami Rady:
a/ funkcjonariusze państwowi z wyjątkiem członków Rządu i podsekretarzy stanu;

b/ Prezes Najwyższej Izby Kontroli i inni członkowie Kolegium Izby;
c/ żołnierze w służbie czynnej."

Dotychczasowy ustęp /2/ art. 13 skreśla się.

11/. Dodaje się nowy art. 13a o następującym brzmieniu:
"Członkowie Rządu, Generalny Inspektor PSZ, Prezes N.I.K., Szef Sztabu Głównego, Prezesi Głównej Komisji i Głównej Komisji Rewizyjnej Skarbu Narodowego, lub delegowani przez nich zastępcy mogą brać udział w posiedzeniach Rady oraz w Komisjach i przemawiać poza kolejnością mówców."

12/. W art. 14 ust. /1/ wyraz "dwa" zastępuje się przez wyraz "trzy".

13/. Dodaje się nowy art. 14a o następującym brzmieniu:
"/1/ Członkowie Rady, przebywający poza krajem, w którym Rada ma swoją siedzibę, mogą utworzyć zespół strefowy Rady, jeżeli w danej strefie stale zamieszkuje co najmniej 4 członków Rady.
/2/ Pierwsze posiedzenie zespołu zwoła właściwy terytorialnie przedstawiciel Rządu, który reprezentować będzie Rząd w stosunku do danego zespołu.
/3/ Zespół rządzi się własnym regulaminem zatwierdzonym przez Radę."

14/. Dodaje się nowy art. 14b o następującym brzmieniu:
"/1/ Zespół strefowy Rady ma prawo:
a/ występować z wnioskami do Rady;
b/ zwracać się za pośrednictwem Prezydium Rady o wyjaśnienia od Rządu;
c/ składać oświadczenia w sprawach publicznych, w warunkach określonych w regulaminie Rady.
/2/ Wnioski zespołu będą rozpatrzone przez Radę najpóźniej na drugim posiedzeniu, licząc od daty otrzymania wniosku. Wnioski takie mogą być odesłane do odpowiedniej Komisji Rady.
/3/ Rząd udzieli odpowiedzi na zapytanie zespołu za pośrednictwem Prezydium Rady najpóźniej w ciągu miesiąca, licząc od daty jego otrzymania."

Art. 2.

Upoważnia się Prezesa Rady Ministrów do ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 grudnia 1939 r. o powołaniu Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej z uwzględnieniem zmian, wynikających z treści dekretu niniejszego i nadaniem mu jednolitej numeracji artykułów.

Art. 3.

Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Prezesowi Rady Ministrów.

Art. 4.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Z kolei Rada przystąpiła do projektu dekretu o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej Polskiej.

Przed głosowaniem zabrał głos Minister Z. Rusinek, wygłaszając następujące przemówienie:

Min. Z. RUSINEK

Wysoka Rado,

Utarł się parlamentarny zwyczaj, że przy okazji uchwalania ordynacji wyborczej są wygłaszane przemówienia, będące wstępem do akcji wyborczej, a więc mające cele przede wszystkim propagandowe. Nie można więc dziwić się, że niektórzy mówcy zastosowali ten zwyczaj w dzisiejszej debacie, a z uznaniem należy podkreślić, że stosowano go stosunkowo względnie.

Zarzut, że Rząd nie dość wcześnie wystąpił z projektem dekretu o wyborach do Rady nie jest oparty na stanie faktycznym. Prawdą jest bowiem, iż Rząd zaraz przy początku kadencji Rady podtrzymał projekt opracowany przez odpowiednią komisję poprzedniej Rady. Nie stało więc nic na przeszkodzie, aby Komisja Ordynacji Wyborczej przystąpiła do prac nad tym zagadnieniem przeszło rok temu. Inicjatywa w tym względzie przysługiwała każdemu z klubów, a także każdemu z członków Rady. Jednakowoż takiej inicjatywy nie było.

Przyznać trzeba, że Rząd zasugestionował się akcją zjednoczeniową i mając nadzieję na jej szybkie i pozytywne wyniki, zwlekał z uaktualnieniem sprawy wyborów aż do końcowej sesji Rady. Ten motyw - wydaje się poważnym, opóźnił akcję Rządu w sprawie ordynacji wyborczej oraz ustalenia składu Rady. Podjęta jednak ona była na tyle wcześnie, że właściwa komisja mogła gruntownie przedyskutować zasady, a następnie opracować teksty. W czasie pracy komisji poszczególni członkowie wracali do już wypowiedzianych motywów, co jest pośrednim dowodem, że argumentacja została wyczerpana.

W trakcie prac Komisji sugerowano Rządowi, aby wystąpił do Prezydenta Rzeczypospolitej o przedłużenie kadencji Rady. Ze względu na przepisy art. 14 dekretu o powołaniu Rady Narodowej Prezydent może swym zarządzeniem rozwiązać Radę przedterminowo, nie może jednak przedłużać jej istnienia. W tym celu potrzebna była by zmiana dekretu. Jednakże tego rodzaju krok byłby sprzeczny z podstawami parlamentaryzmu. Istota parlamentu opiera się bowiem na jego periodycznym odnawianiu i nie można stwarzać precedensu, stojącego w sprzeczności z tą ważną demokratyczną zasadą.

Okazało się zresztą, iż pesymizm w stosunku do sprawności Komisji Ordynacji Wyborczej był niesłuszny. Bo oto dzięki ofiarnej i pełnej gorliwości pracy członków Komisji Wyborczej, a szczególnie dzięki znakomitemu kierownictwu jej przewodniczącego p. redaktora Mackiewicza i wytrawności jej referenta prof. Pragiera, został przygotowany na czas projekt dekretu o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej Polskiej.

Zasady tego projektu, jak już wspomniałem, zostały sumiennie i dokładnie rozważone, przy czym dyskusja wykazała żarliwość przekonań, cechującą wszystkich jej uczestników. Natomiast w pracy nad tekstem, wynikającym z przyjętych założeń, starano się wspólnie sine ira et studio o sformułowanie możliwie dokładne ustalonego w każdej materii stanowiska.

Jasne, że Rząd, mając w perspektywie obowiązek wykonania dekretu, zwracał największej uwagi na szczególne warunki w jakich odbywać się będą wybory.

Do dekretu wypracowanego przez Komisję Rząd odnosi się w końcowej ocenie wysoce pozytywnie, czego dowodem jest, że zgłosił zaledwie dwie poprawki, a mianowicie do art. 5 i do art. 16.

Poprawka do art. 16 składa się z dwóch części, traktowanych przez Rząd junctim. Część pierwsza zmierza do podkreślenia, że zasadą jest głosowanie

osobiste, a głosowanie listowne powinno być uważane jako wyjątek od reguły. Druga część przeciwstawia się odmiennemu traktowaniu głosujących w Wielkiej Brytanii w porównaniu z głosującymi w innych krajach. Rząd nie wie, czy Główna Komisja Wyborcza dopuści wybory listowne w Wielkiej Brytanii, ale jest pewien, że należy jej zostawić swobodę w ocenie istniejących w tej strefie warunków i wyciągnięciem z tej oceny wniosków.

Rada Rzeczypospolitej Polskiej, która powstanie w wyniku dekretu, którego projekt stanowi obecnie przedmiot debaty, ma być zbudowana w ten sposób, że poważna jej część wyjdzie z wyborów. Nie jest to z pewnością ograniczenie jej reprezentatywności. Wręcz przeciwnie, bo obywatele polscy na obczyźnie, obowiązani do zastępowania braci w kraju w walce o niepodległość, mają prawo również do zastępowania ich w funkcjach państwowych, wynikających z ustroju demokratycznego. Zachowanie zaś odpowiedniego miejsca w Radzie dla stronnictw i ugrupowań politycznych zapewnia ciągłość myśli politycznej, której nie zerwały ani wypadki wojenne, ani tragiczna sytuacja w kraju i trudności, z jakimi borykami się na obczyźnie.

W konstrukcji Rady starano się zabezpieczyć przede wszystkim zdolność Rady do wykonywania zadań, nałożonych na nią przepisami prawa, ale także włożono wiele wysiłku w celu uwzględnienia uprawnień wszystkich obywateli polskich, żyjących w różnych krajach, przy czym nie zapominano ani na chwilę o wadze poszczególnych skupisk polskich ze względu na sytuację ogólno-polityczną.

Dopiero biorąc pod uwagę te wszystkie przesłanki, da się sprawiedliwie ocenić trud, jaki został włożony w sformułowanie przepisów o składzie Rady i podziale mandatów.

Jak tylko projekt dekretu stanie się prawem, Rząd przystąpi do zastosowania jego przepisów na terenie Wielkiej Brytanii. Na innych terenach wybory odbywać się będą bądź z inicjatywy Rządu, bądź na życzenie zainteresowanych obywateli, wyrażone w sposób w dekrecie przewidziany. Przypuszczać wolno, że liczba członków Rady pochodzących z wyborów będzie szybko wzrastać.

Decyzja o przeprowadzeniu wyborów do Rady Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na niewątpliwym żądaniu ogromnej większości obywateli polskich, rozproszonych na świecie i biorących udział w takiej czy innej formie w życiu publicznym. Naturalnie wiemy wszyscy, że liczba biernych jest w każdym skupisku duża. Trudno przewidzieć, czy ci bierni zostaną odrazu pociągnięci do urn wyborczych. Nie może to jednak w żadnym wypadku stanowić pretekstu do pozbawiania prawa wybierania i wybieralności do Rady Rzeczypospolitej Polskiej tych obywateli, którzy swe obowiązki społeczne wykonywują.

Rząd jest pewien, że wejście na drogę wyborów jest decyzją słuszną i konieczną.

Po tym przemówieniu Rada przystąpiła do głosowania nad poprawkami do projektu dekretu o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej Polskiej.

Przyjęto wnioski Rządu /patrz wykaz str. 79 lit. a/ i b//. Przez to samo został przyjęty również wniosek mniejszości zgłoszony przez p. Kuncewicza /w wykazie pod lit. h/. /

Przyjęte zostały również wnioski mniejszości zgłoszone przez p. Podoskiego /w wykazie pod lit. f/ i g/ /.

Minister Z. RUSINEK złożył następujące oświadczenie:

"Rząd oświadcza, że wyda wszelkie potrzebne zarządzenia, aby głosowanie listowne było przeprowadzone w sposób zabezpieczający możliwie dokładnie przed uchybieniami, czy nadużyciami, przy czym rozważy wszystkie środki, jakie są stosowane przy tego rodzaju głosowaniu w różnych państwach, a więc także w Wielkiej Brytanii."

Następnie Prezes Rady zarządził głosowanie nad całością projektu dekretu o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej Polskiej.
Rada uchwaliła ten projekt jednogłośnie.

DEKRET PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ /projekt/
o sposobie powoływania członków Rady Rzeczypospolitej Polskiej

-----

Na podstawie art. 79 ust./2/ Ustawy Konstytucyjnej stanowię, co następuje:

Art. 1.

/1/ W wykonaniu postanowień art. 5 ust./3/ Dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 grudnia 1939 r. o powołaniu Rady Rzeczypospolitej Polskiej /Dz.U.R.P. Nr. ... z 1953 r. poz. .../ ustala się następujący tryb powoływania członków tej Rady:
a/ 12 członków będzie powołanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej ad personam;
b/ 6 członków będzie powołanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej w porozumieniu z prawnymi reprezentacjami wyznań;
c/ 8 członków będzie powołanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej spośród przedstawicieli zorganizowanego życia społecznego;
d/ 90 członków będzie wybranych w drodze wyborów powszechnych, równych, tajnych i bezpośrednich;
e/ 60 członków będzie wyznaczonych przez stronnictwa i ugrupowania polityczne.

/2/ Za stronnictwa polityczne w rozumieniu niniejszego dekretu uważa się takie organizacje polityczne, które opierają swą działalność na statucie i programie podanym do wiadomości publicznej.

/3/ Liczba członków Rady wyznaczonych przez stronnictwa i ugrupowania polityczne w kraju, w którym Rada ma swoją siedzibę, nie może przekroczyć 40, zaś łączna liczba członków Rady powołanych z różnych tytułów przez Prezydenta Rzeczypospolitej - 18.

Art. 2.

/1/ Obszar, na którym zamieszkują w większych skupieniach obywatele polscy na obczyźnie, dzieli się na 8 stref wyborczych. Sprawa przeprowadzenia wyborów wśród obywateli polskich, żyjących w rozproszeniu poza poniżej wymienionymi strefami, będzie unormowana odrębnie.

/2/ Uwzględniając przy podziale mandatów między strefy liczbę obywateli polskich zamieszkujących poszczególne strefy, znaczenie polityczne stref oraz konieczność stworzenia zespołu, mogącego wykonywać stałą pracę w siedzibie władz Rzeczypospolitej, ustala się następujące strefy wyborcze i podział mandatów:

1/.	strefa	Wielko-Brytyjska	-	26	mandatów
2/.	strefa	Francuska	-	15	"
3/.	strefa	Stanów Zjednoczonych	-	15	"
4/.	strefa	Kanadyjska	-	9	"
5/.	strefa	Australijska	-	9	"
6/.	strefa	Beneluxu	-	6	"
7/.	strefa	Niemiec Zachodnich	-	6	"
8/.	strefa	Argentyny i Brazylii	-	4	"

/3/ Do czasu dokonania wyborów w strefach, w których wybory się nie odbyły, Prezydent Rzeczypospolitej może powołać nie więcej niż 1/3 liczby członków Rady, przypadających z wyborów. Mandaty członków Rady, powołanych w tym trybie wygasną z chwilą przeprowadzenia wyborów w strefie, z której zostali powołani.

Art. 3.

/1/ Każda strefa wyborcza może być podzielona na okręgi wyborcze.

/2/ Podział wielkobrytyjskiej strefy wyborczej na okręgi wyborcze oraz liczbę mandatów, przypadającą na każdy okręg zawiera załącznik do niniejszego dekretu. Pozostałe 13 mandatów przypada na listy strefowe tej strefy.

/3/ Podziału stref wyborczych, poza strefą wielkobrytyjską, na okręgi wyborcze dokona Rada Ministrów, jeśli uzna, że dana strefa nie powinna stanowić jednego okręgu wyborczego. Rada Ministrów dokona jednocześnie podziału mandatów pomiędzy poszczególne okręgi wyborcze w danej strefie. Rada Ministrów może, zależnie od warunków miejscowych, albo zastosować system podziału mandatów, przyjęty dla strefy wielkobrytyjskiej, albo podzielić mandaty przypadające na daną strefę pomiędzy poszczególne okręgi wyborcze.

/4/ Niezwłocznie po ukonstytuowaniu się Okręgowa Komisja Wyborcza dokona podziału swego okręgu na obwody.

Art. 4.

/1/ Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów zarządza wybory w poszczególnych strefach wyborczych.

/2/ Rada Ministrów przedstawi Prezydentowi Rzeczypospolitej wniosek o zarządzenie wyborów w strefie, w której 500 obywateli uprawnionych do głosowania złoży odpowiednie żądanie do Prezesa Rady Ministrów. Wniosek o zarządzenie wyborów będzie przedstawiony Prezydentowi Rzeczypospolitej w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia żądania o zarządzenie wyborów.

/3/ Równocześnie z ogłoszeniem zarządzenia wyborów Rada Ministrów ogłosi kalendarz czynności wyborczych, określi dowody wystarczające dla stwierdzenia prawa wybierania i wybieralności i wyda pouczenie o trybie głosowania.

Art. 5.

/1/ Prawo wybierania mają obywatele polscy, którzy w dniu zarządzenia wyborów w strefie wyborczej, w której zamieszkują, będą mieli ukończony 21 rok życia.

/2/ Prawo wybieralności mają obywatele polscy zdolni do piastowania mandatu członka Rady, bez względu na miejsce zamieszkania, którzy w dniu ogłoszenia wyborów będą mieli ukończony 25 rok życia.

/3/ Prawo do członkowstwa Rady nie przysługuje:

a/ osobom, które przebywając w wolnym świecie i zajmując czołowe stanowiska w polskim życiu publicznym, uznały uchwały dotyczące Polski, powzięte na konferencji przedstawicieli mocarstw w Jałcie w lutym

1945 r., względnie współdziałały w wykonaniu tych uchwał przez sprawowanie wybitnych stanowisk politycznych w administracji narzuconej Polsce przez Związek Sowiecki;

b/ osobom uzależnionym od obcych rządów i instytucji, będących organami lub narzędziami tych rządów, przez pobieranie od nich świadczeń pieniężnych z tytułu swojej działalności lub pozycji politycznej.

Art. 6.

/1/ Do przeprowadzenia wyborów będą ustanowione:

a/ Główna Komisja Wyborcza i Strefowe Komisje Wyborcze;

b/ Okręgowe Komisje Wyborcze;

c/ Obwodowe Komisje Wyborcze.

/2/ Uchwały komisji wyborczych zapadają większością głosów; w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 7.

/1/ Najpóźniej w ciągu 21 dni po zakończeniu kadencji Rady, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów mianuje Główną Komisję Wyborczą w następującym składzie: Główny Komisarz Wyborczy, jego zastępca i trzech członków, przy czym pierwsi dwaj mogą być mianowani tylko spośród osób posiadających kwalifikacje sędziowskie. Do Głównej Komisji Wyborczej nie mogą wchodzić osoby należące do stronnictw i ugrupowań politycznych, ubiegających się o mandaty do Rady.

/2/ Kadencja Głównej Komisji Wyborczej kończy się wraz z kadencją Rady przy której tworzeniu Komisja została powołana.

/3/ Wszelkie obwieszczenia i pisma Głównej Komisji Wyborczej podpisuje Główny Komisarz Wyborczy, który ponadto sprawuje nadzór nad czynnościami strefowych, okręgowych i obwodowych komisji wyborczych.

Art. 8.

/1/ Strefowe, Okręgowe i Obwodowe Komisje Wyborcze składają się z przewodniczącego i przynajmniej dwóch członków.

/2/ Strefowe i Okręgowe Komisje Wyborcze powołuje Główna Komisja Wyborcza. Zamiast powołania Strefowej Komisji Wyborczej Główna Komisja Wyborcza może sama spełniać jej funkcje.

/3/ Obwodowe Komisje Wyborcze są powoływane przez właściwe Okręgowe Komisje Wyborcze. Bezpośredni nadzór nad czynnościami Obwodowych Komisji Wyborczych wykonują przewodniczący właściwych Okręgowych Komisji Wyborczych.

/4/ Strefowe, Okręgowe i Obwodowe Komisje Wyborcze rozwiązują się po dokonaniu swych czynności.

Art. 9.

/1/ Kandydata lub listę kandydatów może zgłosić pisemnie co najmniej 25 wyborców w terminie 30 dni przed dniem głosowania.

/2/ Lista może zawierać nie więcej kandydatów niż dwukrotna liczba mandatów przewidzianych dla danej strefy względnie okręgu.

/3/ Kandydatura może być zgłoszona tylko za zgodą kandydata wyrażoną pisemnie.

/4/ Ta sama kandydatura może być umieszczona na kilku listach.

/5/ Kandydatem może być osoba zamieszkała poza strefą wyborczą, względnie poza okręgiem wyborczym, w którym została zgłoszona jej kandydatura.

/6/ Kandydatów w okręgach zgłasza się do właściwej Okręgowej Komisji Wyborczej, zaś listy kandydatów na całą strefę - do Strefowej Komisji Wyborczej.

/7/ Strefowa Komisja Wyborcza, względnie Okręgowa Komisja Wyborcza stwierdza

ważnie zgłoszone kandydatury.
/8/ Wraz ze zgłoszeniem kandydata zgłasza się następcę kandydata, który ma wejść na jego miejsce w przypadku utracenia przez nich mandatu członka Rady. Do następców kandydatów stosuje się odpowiednie przepisy odnoszące się do kandydatów.

Art. 10.

/1/ Jednocześnie ze zgłoszeniem kandydatów lub list kandydatów mogą być zgłoszeni przez wyborców, zgłaszających kandydata lub listę kandydatów, ich pełnomocnicy do Strefowej względnie Okręgowej Komisji Wyborczej.
/2/ Pełnomocnicy ci mogą wyznaczać w każdym czasie swoich mężów zaufania do Obwodowych Komisji Wyborczych.
/3/ Pełnomocnicy i ich mężowie zaufania mają prawo brania udziału w posiedzeniach komisji wyborczych, wglądu w ich czynności, zabierania głosu, zgłaszania uwag do protokułu i podpisywania protokułu.

Art. 11.

/1/ W strefie wielkobrytyjskiej wyborca głosuje przy pomocy dwu kart wyborczych, z których jedna jest biała a druga innego koloru. Biała karta zawiera nazwisko kandydata i jego następcy z danego okręgu wyborczego, na którego wyborca głosuje, karta kolorowa zawiera numer listy strefowej, na którą wyborca głosuje.
/2/ W strefach wyborczych, w których część mandatów będzie podzielona między okręgi wyborcze, a część zarezerwowana dla całej strefy, będzie zastosowany system głosowania przewidziany dla strefy wielkobrytyjskiej. W innych strefach wyborczych Rada Ministrów zastosuje system głosowania najbardziej odpowiedni dla warunków miejscowych.
/3/ Karty wyborcze winny być wypełnione w taki sposób, by wola wyborcy wynikała z nich niedwuznacznie.

Art. 12.

/1/ Głosowanie przeprowadza Obwodowa Komisja Wyborcza w godzinach ustalonych przez Okręgową Komisję Wyborczą i podanych do wiadomości publicznej.
/2/ Obwodowa Komisja Wyborcza sprawdzi całość pieczęci na urnach i otworzy je natychmiast po zakończeniu głosowania. Przewodniczący Obwodowej Komisji Wyborczej przeliczy koperty złożone do urny i porówna ich liczbę z liczbą wyborców, którzy głosowali.
/3/ Po dopełnieniu tej czynności nastąpi obliczenie głosów oddanych na każdego kandydata, względnie na listę kandydatów.
/4/ Przebieg każdej czynności będzie zapisany w protokule podpisanym przez członków Komisji i mężów zaufania wyznaczonych przez pełnomocników kandydatów, względnie list kandydatów.
/5/ Koperty, karty wyborcze oraz protokuł, przewodniczący Obwodowej Komisji Wyborczej prześle niezwłocznie do właściwej Okręgowej Komisji Wyborczej.

Art. 13.

/1/ Po zbadaniu protokułów i materiałów przesłanych przez Obwodowe Komisje Wyborcze, Okręgowa Komisja Wyborcza ustala liczbę głosów oddanych na każdego kandydata, względnie na każdą listę strefową.
/2/ Wybrany na członka Rady jest kandydat, na którego oddano w okręgu największą liczbę głosów. W razie równości głosów rozstrzyga losowanie.
/3/ Okręgowa Komisja Wyborcza prześle do Głównej Komisji Wyborczej protokuł ze swoich czynności niezwłocznie po zakończeniu obliczenia oddanych głosów.

/4/ Strefowa Komisja Wyborcza ustala liczbę głosów oddanych na każdą listę strefową w obrębie całej strefy wyborczej.
/5/ Strefowa Komisja Wyborcza dokona podziału mandatów z list strefowych przy zastosowaniu proporcjonalnego systemu De Hondta.
/6/ W wypadku wybrania kandydata w dwu lub więcej okręgach względnie z listy strefowej, winien on oświadczyć w terminie 14 dni od zawiadomienia go o wyniku wyborów jaki mandat przyjmuje. W razie braku takiego oświadczenia, Główna Komisja Wyborcza przyzna mandat z okręgu, w którym kandydat otrzymał największą liczbę głosów.
/7/ Główny Komisarz Wyborczy ogłasza wyniki wyborów.

Art. 14.

/1/ Pełnomocnik kandydata lub listy kandydatów może założyć umotywowany protest przeciwko wynikom wyborów w terminie 21 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów.
/2/ Protest taki winien być skierowany do Rady, która dla rozpatrzenia go i powzięcia decyzji ostatecznej wyznaczy komisję złożoną z 5 najstarszych wiekiem członków Rady, mających wykształcenie prawnicze.

Art. 15.

Po decyzji Rady w sprawie mandatów, co do których założono protesty, Główny Komisarz Wyborczy wyda zlecenie Strefowym i Okręgowym Komisjom Wyborczym zniszczenia w trybie komisyjnym materiałów przekazanych przez Obwodowe Komisje Wyborcze.

Art. 16.

/1/ Główna Komisja Wyborcza, uwzględniając warunki w danej strefie wyborczej, może dopuścić obok głosowania osobistego zakże głosowanie listowne.
/2/ W takim przypadku Główna Komisja Wyborcza wyda przepisy, mające na celu zabezpieczenie prawidłowości i tajności głosowania listownego, przy czym przepisy przewidziane dla głosowania osobistego będą miały odpowiednie zastosowanie.
/3/ Przepisy dotyczące głosowania listownego winny zawierać następujące Zasady:

a/ głosowanie przeprowadza Okręgowa Komisja Wyborcza;
b/ okres czasu na głosowanie listowne nie może być dłuższy niż 14 dni;
c/ za datę głosowania uważa się datę stempla pocztowego;
d/ wyborca głosujący listownie poda obok swego nazwiska, imienia, daty urodzenia i numeru dowodu osobistego /Certificate of Registration w Wielkiej Brytanii, bądź odpowiedni dokument w innych krajach/, także przyczynę uzasadniającą niemożność osobistego oddania głosu w Obwodowej Komisji Wyborczej.

/4/ Okręgowa Komisja Wyborcza oblicza głosy otrzymane w drodze listownej równocześnie z obliczaniem głosów nadesłanych przez Obwodowe Komisje Wyborcze.

Art. 17.

/1/ Stronnictwa i ugrupowania polityczne zgłaszają na ręce Głównego Komisarza Wyborczego gotowość do wzięcia udziału w Radzie w ciągu 30 dni od zakończenia kadencji poprzedniej Rady.
/2/ Podziału mandatów, przypadających na stronnictwa i ugrupowania polityczne dokonają zainteresowane stronnictwa i ugrupowania w drodze porozumienia w ciągu 30 dni po upływie terminu przeznaczonego na zgłaszanie gotowości do

wzięcia udziału w Radzie. O wyniku porozumienia stronnictwa i ugrupowania zawiadamiają Głównego Komisarza Wyborczego.
/3/ W razie braku porozumienia między stronnictwami i ugrupowaniami politycznymi Główny Komisarz Wyborczy przedstawi sprawy sporne Głównej Komisji Rozjemczej do ostatecznego rozstrzygnięcia.
/4/ Główną Komisję Rozjemczą powoła Prezydent Rzeczypospolitej w składzie trzech członków w ciągu 21 dni po zakończeniu kadencji Rady. Członkami Głównej Komisji Rozjemczej nie mogą być osoby, należące do stronnictw i ugrupowań politycznych, ubiegających się o mandaty do Rady.

Art. 18.

Główny Komisarz Wyborczy wystawia każdemu członkowi Rady list wierzytelny, zawierający stwierdzenie tytułu, na podstawie którego został członkiem Rady.

Art. 19.

W razie utraty mandatu lub śmierci członka Rady nastąpi obsadzenie opróżnionego miejsca w zależności od trybu w jakim został powołany członek Rady, który z niej ubył. W taki sposób nowego członka Rady bądź powoła Prezydent Rzeczypospolitej, bądź będzie on wyznaczony przez właściwe stronnictwo i ugrupowanie polityczne, bądź w miejsce wybranego członka Rady, który z niej ubył. wejdzie jego następca.

Art. 20.

Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów i właściwym Ministrom.

Art. 21.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik do art. 3/2/.

PODZIAŁ STREFY WIELKOBRYTYJSKIEJ NA OKRĘGI

1 Okręg: Szkocja

2 Okręg: Północna Anglia
hrabstwa: Northumberland, County of Durham, Cumberland, Westmorland, Yorkshire - North Riding, Yorkshire - East Riding

3 Okręg: Yorkshire - West Riding

4 Okręg: Lancastershire bez rejonu Liverpool

5 Okręg: rejon Liverpool z Lancastershire
hrabstwa: Cheshire, Shropshire
północna Walia
hrabstwa: Flint, Denbigh, Caernarvon, Anglesey, Marioneth, Montgomery.

6 Okręg:	zachodni "Midland"			
	hrabstwa:	Stafford	Warwick	Worcester.
	z Walii:			
	hrabstwa:	Hereford	Radnor.	
7 Okręg:	południowo - zachodnia Walia			
	hrabstwa:	Cardigan	Pembroke	Glamorgan
		Carmarthen	Brecknock	Monmouth.
	południowo - zachodnia Anglia			
	hrabstwa:	Cornwalia	Devon	Somerset
		Gloucester.		
8 Okręg:	wschodni "Midland"			
	hrabstwa:	Derby	Leicester	Lincoln.
		Nottingham		
9 Okręg:	północno - zachodnie Home Counties i wschodnia Anglia			
	hrabstwa:	Berkshire	Northampton	Cambridge
		Oxford	Bedford	Huntingdon
		Buckingham	Hertford	Norfolk
				Suffolk.
10 Okręg:	południowo - wschodnia Anglia /Londyn/			
	hrabstwa:	Essex	Sussex	Wiltshire
		Kent	Hampshire	Dorset.
		Surrey		
11 Okręg:	London County i Middlessex.			

Okręgi od 1 do 10 włącznie są okręgami jednomandatowymi.
Okręg 11 jest okręgiem trzymandatowym.

Ad p. 4.

W imieniu Komisji Spraw Zagranicznych, sprawozdawca p. R. Piestrzyński zreferował wniosek w związku z prześladowaniami religijnymi w Polsce.

Komisja Spraw Zagranicznych na posiedzeniu w dniu 20 listopada 1953 r. rozpatrywała wniosek p. R. Piestrzyńskiego o akcji na gruncie międzynarodowym w związku z prześladowaniami religijnymi w Polsce.

Komisja przyjęła wniosek w brzmieniu zaprojektowanym.

Stanowisko Rady Narodowej R.P. w sprawie prześladowań religijnych w Polsce znalazło ostatnio wyraz w Apelu do Narodów Wolnego Swiata z dnia 28 marca 1953r., wydanym wobec wzmagającego się terroru antyreligijnego w Polsce.

Pozbawienie wolności Prymasa Polski było dalszym etapem na drodze, zmierzającej do perfidnej i konsekwentnej realizacji planu wyniszczenia wszystkich wyz-

nań na ziemiach Rzeczypospolitej Polskiej, zarówno bezprawnie inkorporowanych do Związku Sowieckiego, jak i poddanych na podstawie układów jałtańskich administracji komunistycznej, podległej bezbożniczemu Kremlowi. Po uderzeniu w Głowę Kościoła w Polsce, reżym komunistyczny przygotowuje oczywiście ciosy następne.

Systematyczna i przemyślana walka Moskwy z wiarą w Boga, z religią i z jej organizacjami wymaga wszczęścia w świecie wolnym rzetelnej, planowej i stałej akcji międzynarodowej w obronie gwałconych praw człowieka, jak i praw narodów do wolności religijnej i politycznej. Wyrazem podjęcia takiej akcji byłoby powołanie Komisji Międzynarodowej dla sprawy prześladowań religijnych w Polsce i w innych krajach poddanych panowaniu Moskwy.

Przedkładając powyższe sprawozdanie, Komisja Spraw Zagranicznych wnosi:

Wysoka Rada uchwalić raczy

"Rada Narodowa R.P. wyraża przekonanie, że wobec nowej fali terroru religijnego za żelazną kurtyną, którego ostatnim wyrazem stało się aresztowanie Prymasa Polski, konieczna jest w tej sprawie dalsza planowa i systematyczna akcja na gruncie międzynarodowym.

W szczególności Rada Narodowa wyraża przekonanie, że sprawa prześladowań religijnych winna stać się przedmiotem badań specjalnej Komisji Międzynarodowej."

Rada Narodowa R.P. powyższy tekst uchwaliła jednogłośnie.

Ad p. 5.

W imieniu Komisji Budżetowej, sprawozdawca prof. Z. Stahl złożył sprawozdanie dotyczące zamknięcia rachunków państwowych za okres od 1 lipca 1950 do 31 marca 1952 wraz z uwagami Najwyższej Izby Kontroli.

Komisja Budżetowa na posiedzeniach, odbytych dnia 25 i 28 listopada 1953 rozważyła szczegółowo zamknięcie rachunków państwowych

a/ za okres od dnia 1 lipca 1950 r. do 31 marca 1951 r.,

b/ za okres od dnia 1 kwietnia 1951 r. do dnia 22 stycznia 1952 r.,

c/ za okres od dnia 23 stycznia 1952 r. do dnia 31 marca 1952 r.,

oraz Uwagi Najwyższej Izby Kontroli o wykonaniu przez Rząd R.P. budżetu za te same okresy.

Komisja Budżetowa w wyniku przeprowadzonej dyskusji:

1/. stwierdziła pomyślny fakt przedłożenia przez Rząd R.P., choć z opóźnieniem zamknięć rachunków oraz Uwag N.I.K., co stanowi powrót do prawidłowego trybu gospodarki państwowej w tym zakresie;

2/. przyjęła do wiadomości z zadowoleniem, że od 23 stycznia 1952 r. zapisy dochodów i wydatków Ministerstwa Skarbu odpowiadają zasadom prawidłowej księgowości;

3/. uznała za celowe sugestie N.I.K.:

a/ odnośnie do dalszego porządkowania rozrachowań i księgowości sum, wydatkowanych z budżetu Ministerstwa dla Spraw Obywateli na Obczyźnie na obszarach poza Wielką Brytanią,

b/ odnośnie zrewidowania dotychczasowej klasyfikacji wydatków na wewnętrzną

i zewnętrzną akcję niepodległościową, albo też całkowitego zarzucenia tej klasyfikacji,

c/ odnośnie do przekazywania przez resorty pozostałości budżetowych z okresów ubiegłych do Ministerstwa Skarbu, jak to przewiduje Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 kwietnia 1951 r.

d/ oraz zalecenia odnośnie do przekroczeń budżetowych w szczególności z działu G /spłata długów/ oraz działu J /wydatki nieprzewidziane/ za okresy od 1 lipca 1950 r. do 31 marca 1951 r. oraz za okres od 31 marca 1951 r. do 22 stycznia 1952 r.

Komisja Budżetowa przyjęła do wiadomości z żalem, że tragiczna śmierć jednego z członków N.I.K., ś.p. Karola Kasińskiego zdekompletowała jej skład, wyraziła uznanie dla jej prezesa, iż sporządził nawet w tych trudnych warunkach niemniej cenne i wszechstronne opracowanie "Uwag", oraz dała wyraz nadziei, że skład osobowy N.I.K. zostanie, możliwie najrychlej, uzupełniony.

Przedkładając powyższe sprawozdanie Komisja Budżetowa wnosi:

Wysoka Rada raczy przyjąć do wiadomości zamknięcie rachunków państwowych za okres od 1 lipca 1950 r. do 31 marca 1952 r. wraz z Uwagami Najwyższej Izby Kontroli, które w całości podziela.

Rada Narodowa R.P. uchwaliła jednogłośnie - w sformułowaniu przedłożonym przez Komisję Budżetową - przyjęcie do wiadomości zamknięć i rachunków państwowych od 1 lipca 1950 do 31 marca 1952 oraz Uwag Najwyższej Izby Kontroli.

Ad p. 6.

Sekretarz Rady p. Z. Szadkowski odczytał odpowiedzi Rządu:

1/ "W odpowiedzi na zapytanie, zgłoszone przez prof. A. Pragiera imieniem Związku Socjalistów Polskich na posiedzeniu Rady Narodowej w dniu 17.10. 1953 roku, w sprawie zarzutów przeciwko władzom Stronnictwa Narodowego i Rady Politycznej, wysuniętych przez p. K. Tychotę w jego listach otwartych - wyjaśniam co następuje:

'Rząd podjął odpowiednie kroki, zmierzające do zbadania tej tak tragicznej sprawy.

W chwili obecnej Rząd nie może na ten temat udzielić żadnych dalszych informacji ze względu na interes publiczny."

2/ "W odpowiedzi na interpelację Klubu Ludowego wniesioną na posiedzeniu Rady Narodowej w dniu 14 bm - przesyłam poniższą odpowiedź Pana Ministra Spraw Zagranicznych:

"Minister Spraw Zagranicznych podjął sprawę "S.S.Praca" niezwłocznie po otrzymaniu wiadomości o zajęciu statku przez chińskie władze narodowe. Wszczęto wszystkie właściwe i dostępne nam kroki celem wyjaśnienia możliwości odzyskania statku i zapewnienia prawa azylu tym spośród członków załogi, którzyby sobie tego życzyli. Sprawa praktycznego odzyskania statku jest niezmiernie skomplikowana z przyczyn tak politycznych, jak prawnych i nie wydaje się, aby nadawanie rozgłosu naszym staraniom mogło w obecnej fazie ułatwić ich pozytywny wynik. Minister Spraw

Zagranicznych nie omieszka poinformować Rady Narodowej R.P., gdy tylko będzie to możliwe, z przyczyn merytorycznych."

Ad p. 7.

Wnioski i zapytania

1/ P. K. Ostrowski złożył następujące zapytanie do Rządu w sprawie komunistycznej propagandy antysemickiej w Polsce:

"Dochodzą do nas z Kraju wiadomości, że w ostatnim czasie daje się zaobserwować nasilenie pokątnej propagandy antysemickiej wśród naszego społeczeństwa. Wydaje się, że jest to celowa akcja prowokacyjna reżymu komunistycznego, który w ten sposób próbuje odwrócić uwagę społeczeństwa od siebie i swych zbrodni dokonywanych na narodzie naszym, a ostatnio ukoronowanych uderzeniem w Kościół Katolicki i jego hierarchię.

Wobec powyższego zapytuję, czy Rząd posiada podobne informacje i jeśli tak, to co uczynił, względnie zamierza uczynić, by zdemaskować tę akcję administracji komunistycznej."

2/ P. adm. K. Korytowski w imieniu Niezależnej Grupy Społecznej złożył wniosek w sprawie granicy Polski na Odrze i Nysie. Do wniosku powyższego przyłączyli się poszczególni członkowie z Klubów - Chrz.Demokr., Ligi Niepodl. Polski, Ludowego, Zw. Socj. Pol. i Ziem Wschodnich.

Rada uchwaliła nagły tryb postępowania, po czym jednogłośnie powzięła następującą uchwałę:

Uchwała
w sprawie granicy Polski na Odrze i Nysie Łużyckiej

W związku z deklaracją kanclerza Zachodnio-niemieckiej Republiki Związkowej z dnia 20 października 1953 r. i oświadczeniami przedstawicieli stronnictw parlamentarnych tej Republiki, wyrażającymi dążenia do rewizji granicy polskiej na Odrze i Nysie Łużyckiej - Rada Narodowa R.P. w Londynie stwierdza raz jeszcze, że obecną granicę zachodnią Polski na Odrze i Nysie Łużyckiej uważa za ostateczną i przez to będącą zasadniczą podstawą do ułożenia stosunków sąsiedzkich i pokojowego współżycia wolnej Polski z narodem niemieckim - czynników tak ważnych dla przyszłości Europy i świata.

3/ Następnie przystąpiono do obrad nad wnioskiem dr M. Grażyńskiego /Liga Niepodl. Polski/, złożonym w końcu jego przemówienia w dyskusji nad projektami dekretów o Radzie R.P. i sposobie powoływania członków Rady R.P. /patrz str. 85/.

Prezes Rady zarządził przerwę w obradach, po której Rada jednogłośnie powzięła następującą uchwałę:

Uchwała

w sprawie oświadczenia określającego stosunek Rządu do uchwalonych przez Radę projektów dekretów - w związku z akcją zjednoczeniową gen. Sosnkowskiego.

Rada Narodowa R.P. przyjmuje do wiadomości oświadczenie Rządu, że uchwalenie zmian do dekretu o Radzie Narodowej R.P. i o wyborach w żadnym wypadku nie może wpłynąć na dalszy przebieg rozmów zjednoczeniowych oraz, że w razie pozytywnego zakończenia rozmów o zjednoczenie, projektowane teksty a nawet same dekrety mogą być odpowiednio znowelizowane, by dostosować je do nowych wymogów sytuacji.

Rada Narodowa R.P. wyraża ze swej strony przekonanie, że Rząd ułatwi gen. Sosnkowskiemu zakończenie prowadzonej przez niego akcji zmierzającej do osiągnięcia zjednoczenia politycznego nawet, gdyby to wymagało dokonania zmian w obowiązującym ustawodawstwie o Radzie.

4/ P. K. Okulicz w imieniu Klubu Ziem Wschodnich złożył wniosek dotyczący pamiętników Sir W. Churchilla. Do wniosku tego przyłączyły się inne kluby oraz niezrzeszeni członkowie Rady.

Rada uchwaliła nagły tryb postępowania i następnie powzięła następującą uchwałę:

Uchwała

w sprawie rewelacji premiera W.Brytanii, Sir Winstona Churchilla o opinii Amerykanów polskiego pochodzenia o linii Curzona, jako polskiej granicy wschodniej.

W urywku ze wspomnień wojennych premiera W.Brytanii, Sir Winstona Churchilla, wydrukowanym w Nr.30691 "Daily Telegraph" z dnia 17 listopada 1953 podaje m.i. autor oświadczenie Prezydenta Roosevelta w Jałcie w dniu 6 lutego 1945 r. w sprawie granic wschodnich państwa polskiego. Według tego źródła oświadczenie Prezydenta miało treść następującą:

"Jest w Stanach Zjednoczonych 5 - 6 milionów Polaków, przeważnie z drugiego pokolenia i większość ich była na ogół przychylna /most of them were generally in favour/ linii Curzona. Oni wiedzieli, że będą musieli /they would have to give up/ oddać wschodnią Polskę"

Rada Narodowa R.P. stwierdzając, że nie są jej znane żadne wypowiedzi publiczne miarodajnych czynników polsko-amerykańskich, któreby mogły posłużyć za podstawę do takiej opinii Prezydenta Roosevelta, - zwraca się do Rządu z prośbą o wyjaśnienie tej sprawy wobec zaniepokojonej tą rewelacją polskiej opinii publicznej.

5/ P. J. Kazimierski zaproponował wyrażenie przez Radę podziękowania Komisji Ordynacji Wyborczej i jej sprawozdawcy prof. A. Pragierowi. P. Lis wnosi poprawkę, aby podziękowanie to wyrazić wszystkim członkom Komisji Ordynacji Wyborczej. Rada przychyliła się do wniosku łącznie z proponowaną przez p. Lisa poprawką i uchwaliła wyrażenie takiego podziękowania.

Prezes Rady amb. W. Grzybowski zakomunikował, że następne i ostatnie posiedzenie w kadencji IV Rady Narodowej R.P. odbędzie się 30 listopada 1953 r. o godz. 19.30.

Na tym 5 posiedzenie 4 sesji zostało zamknięte.